

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ ખાતે

વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૧૮૩૯૯/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. આર. શાહ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બી. એન. કારિયા

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારોને રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

અમીન એસોસીએટ્સ – ભાગીદારી પેઢીઅરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

ભરતભાઈ પુરષોત્તમભાઈ પટેલ અને ૫ અન્યોસામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧-૧.૫ તરફે સુશ્રી અર્યના આર. આચાર્ય, વકીલ
સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી ચિરાગ બી. પટેલ માટે શ્રી બી. એસ. પટેલ,
કેવીએટર

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨,૩,૩,૪ પ.૧ પ.૪,૬.૧ ૬.૩ તરફે ડી. એસ. દ્વારા
નોટીસની બજવણી કરવામાં આવી.

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ. આર. શાહ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બી. એન. કારિયા

તારીખ:૧૫/૧૧/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

(પીઈઆર :માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એમ આર શાહ)

[૧.૦] ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ આ અરજીના માધ્યમથી
અહીંના મૂળ સામાવાળા નંબર ૧એ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ અને આદેશને રદ
કરવાની વિનંતી કરી છે અને વિદ્વત ન્યાયાધીશ, વાણિજ્યિક અદાલત, વડોદરા
દ્વારા વાણિજ્યિક દીવાની દાવો નંબર ૨૫૧/૨૦૧૬ માં નીચે દર્શાવેલ
૨૮/૦૮/૨૦૧૬ ના વિવાદિત આદેશને રદ કરવાની વિનંતી કરી છે, જેના
દ્વારા અરજદાર નંબર ૧/૧ દ્વારા અહીં રજૂ કરવામાં આવેલી અરજી-મધ્યસ્થતા
અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૮૬ ની કલમ ૮ હેઠળ મૂળ સામાવાળા નંબર

૧/૧ (ત્યારબાદ "મધ્યસ્થતા અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ને નકારી કાઢવામાં આવે છે.

[૨.૦] સંક્ષિપ્તમાં વર્તમાન વિશેષ નાગરિક અરજી તરફ દોરી જતી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧] આમાં સામાવાળા નંબર ૧/૧-ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદાર હોવાનો દાવો કરનાર મૂળ વાદી-અમીન એસોસિએટ્સ (મૂળ સામાવાળા નંબર ૧) એ મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી-અમીન એસોસિએટ્સ દ્વારા તેના બાકીના ભાગીદારો અને અન્ય લોકો દ્વારા ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો-અમીન એસોસિએટ્સ દ્વારા મૂળ સામાવાળા નંબર ૨-નીલાંબર ઇન્ફ્રાટેક એલએલપીની તરફેણમાં કરવામાં આવેલા વેચાણ કરારને ગેરકાયદેસર જાહેર કરવાની ઘોષણા માટે મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢીની માલિકીની જમીનના સંદર્ભમાં અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/વિરુદ્ધ વિજ્ઞત સિવિલ જજ (એસ. ડી.), વડોદરાની અદાલતમાં વિશેષ દીવાની દાવો નંબર ૧૪૮/૨૦૧૬ દાખલ કર્યો હતો. ૧ પાસે મૂળ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવાનો અને આવા ગેરકાયદેસર વ્યવહારના આધારે, મૂળ સામાવાળા નંબર ૨ ને કોઈ અધિકાર, શીર્ષક અથવા વ્યાજ મળતું નથી તેવી ઘોષણા માટે પણ કોઈ

અધિકાર નથી.કહેવાતા દાવામાં મૂળ વાદીએ નીચેની રાહત માટે પ્રાર્થના કરી હતી.

“૧) જાહેર કરવા વિનંતી છે કે મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એફપી ૭,૮, વાદીની કોઈ સંમતિ ન હોવા છતાં, સામાવાળા નંબર ૧/૧-અમીન એસોસિએટ્સનો એકમાત્ર ભાગીદાર, ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવાનો કોઈ અધિકાર અથવા હિત નથી. સામાવાળા નંબર ૨ ને આવા ગેરકાયદેસર વેચાણ વ્યવહારના આધારે કોઈ અધિકારો પ્રાપ્ત થતા નથી, જે અલ્ટ્રા વાયર્સ છે અને વેચાણની વિચારણા વિના;

૨) મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં આવેલી દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એફપી ૭,૮ ધરાવતી, સામાવાળા નંબર ૨ અથવા તેના એજન્ટો સામે મનાઈ હુકમ આપવા વિનંતી છે કે તેઓ ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ની તરફેણમાં અમારી સંમતિ વિના, સામાવાળા નંબર ૧/અમીન એસોસિએટ્સના એકમાત્ર ભાગીદાર દ્વારા ચલાવવામાં આવેલી દાવો જમીનના ગેરકાયદેસર વેચાણ વ્યવહારના આધારે, ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ની તરફેણમાં અમારી સંમતિ વિના, તેઓ ન તો વિકાસ કરી શકે કે સ્થળની શરતોમાં ફેરફાર કરી શકે કે ન તો વેચાણ, ગીરો, ભેટ, ટ્રાન્સફર કોઈ પણ રીતે કરી શકે કે ન તો કાયદેસર રીતે કબજો કરાયેલી જમીનમાં કોઈ અવરોધ ઊભો કરી શકે.

૩) દાવો માં જણાવ્યા મુજબ, મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨ ધરાવતા, સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા સામાવાળા નંબર ૨ સાથે મારી સંમતિ વિના કરવામાં આવેલ વેચાણ વ્યવહાર ગેરકાયદેસર, અધિકાર બહારનો અને મને મારા અધિકારથી વંચિત રાખવાનો હતો અને સામાવાળા નંબર ૨ ભાગીદારી પેઢીને આવા ગેરકાયદેસર વ્યવહારના આધારે કોઈ અધિકારો મળતા નથી;

૪) સામાવાળા નંબર ૨ સામે કાયમી મનાઈ હુકમ આપવા માટે વિનંતી છે કે તે ન તો દાવાની જમીન અન્ય કોઈ વ્યક્તિને ટ્રાન્સફર કરશે કે ન તો તેના કોઈ અધિકારો બનાવશે કે ન તો સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં કરવામાં આવેલા વેચાણ વ્યવહારના આધારે તે જ કરશે, મોજે ગામ વાસણા સિમ વિસ્તારમાં દાવાની જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨ ધરાવતા કારણ કે ઉપરોક્ત વ્યવહાર મારી સંમતિ વિરુદ્ધ હતો;

૫) સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ ની સમગ્ર મિલકતોમાં જે પણ વિકાસ કરવામાં આવ્યો છે તેના સંબંધમાં હિસાબના પુસ્તકો મંગાવવા માટે નિર્દેશ આપો, જેમાં વાસણા ખાતે જમીન ધારક સર્વેક્ષણ નંબર ૩૩૩ અને મોજે ભૈલી ખાતે સર્વેક્ષણ/બ્લોક નંબર ૬૨૩,૧૩૧૭/એ, ૧૩૫૭,૧૭૮૬ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે, અને તેમાંથી મારો હિસ્સો મને આપવાનો નિર્દેશ આપવા વિનંતી."

આમ, એવું લાગે છે કે ઉપરોક્ત દાવામાં વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી રાહત ભાગીદારી પેઢી-મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-અમીન એસોસિએટ્સની દાવો

મિલકત અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી-અમીન એસોસિએટ્સ દ્વારા મૂળ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં તેમજ ભાગીદારી પેઢીના ખાતાઓ માટે-મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-અમીન એસોસિએટ્સ કે જેમાં વાદી અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ ભાગીદાર હતા.વાદીના દાવાઓ પરથી એવું લાગે છે કે વાદી અનુસાર જમીન ધારક સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એફ. પી. નંબર ૭,૮ સૈયદ વાસણા ખાતે સ્થિત છે; ભાયલી ગામમાં સ્થિત જમીન ધારક સર્વેક્ષણ/બ્લોક નંબર ૬૨૩,૧૩૧૭/એ, ૧૩૧૭/બી, ૧૩૫૭,૧૭૮૬ અને સૈયદ વાસણા ખાતે સ્થિત સર્વેક્ષણ નંબર ૩૩૩ની માલિકી હતી અને તે મૂળ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી-અમીન એસોસિએટ્સની હતી, જેમાં વાદી મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ સાથે ભાગીદારોમાંનો એક હતો.વાદીના જણાવ્યા અનુસાર, મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧, વાદીની સંમતિ વિના ભાગીદાર તરીકે જમીન ધરાવતા સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એફ. પી. નંબર ૭,૮ ના સંદર્ભમાં સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ અમલમાં મૂક્યો હતો, જે સૈયદ વાસણા ગામમાં સ્થિત છે અને તેથી, વાદીએ ઉપરોક્ત વ્યવહાર/વેચાણ દસ્તાવેજને ગેરકાયદેસર અને કાયદા હેઠળ સત્તા વિના જાહેર કરવાની ઘોષણા માટે અને તે પણ જાહેરાત માટે વિનંતી કરી હતી કે આવા ગેરકાયદેસર વ્યવહાર/વેચાણ દસ્તાવેજના આધારે મૂળ સામાવાળા નંબર ૨ ને કોઈ માન્ય અધિકાર, શીર્ષક અથવા વ્યાજ મળતું નથી.ભાયલી અને સૈયદ વાસણા ખાતે આવેલી બાકીની

જમીનોના સંદર્ભમાં, જેમાં વિકાસ થયો છે, વાદીએ હિસાબ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો. વડોદરા ખાતે કોમર્શિયલ કોર્ટ, કોમર્શિયલ ડિવિઝન અને કોમર્શિયલ એપેલેટ ડિવિઝન ઓફ હાઈ કોર્સ એક્ટ, ૨૦૧૫ (ત્યારબાદ "એક્ટ, ૨૦૧૫" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની જોગવાઈઓ હેઠળ કોમર્શિયલ કોર્ટની સ્થાપના પછી, આ દાવો કોમર્શિયલ કોર્ટ, વડોદરાને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો, જેને કોમર્શિયલ સ્યુટ નંબર ૨૫૧/૨૦૧૬ તરીકે ક્રમાંકિત કરવામાં આવ્યો છે. મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧-ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારોમાંથી એક-અમીન એસોસિએટ્સે આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ ઉપરોક્ત વ્યાપારી દાવામાં મધ્યસ્થતા માટેના દાવામાં વિવાદને સંદર્ભિત કરવા માટે વાણિજ્ય અદાલત, વડોદરા સમક્ષ અરજી પ્રદર્શન ૨૪ ૨જૂ કરી હતી. મૂળ અરજદાર-મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી કેસ હતો કે તે ભાગીદારી પેઢી-અમીન એસોસિએટ્સનો ભાગીદાર છે. વાદીએ સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ સામે દાવો દાખલ કર્યો છે જે ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો છે-અમીન એસોસિએટ્સ અને અન્ય સામાવાળાઓ સામે પણ વેચાણ ખતને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે રાહત માંગવા બદલ દાવો દાખલ કર્યો છે જે પારનરશિપ પેઢીની મિલકતના સંદર્ભમાં ચલાવવામાં આવ્યો હતો; કે વાદીએ એ પણ દલીલ કરી હતી કે પ્રશ્નમાં મિલકત એટલે કે. વડોદરા ખાતેના સૈયદ વાસણા ગામમાં સ્થિત બ્લોક/સર્વે નંબર ૩૫/૧/૧ અને ૩૫/૨ જે સામાવાળા નંબર ૨ની તરફેણમાં રાખવામાં આવ્યો છે તે ભાગીદારી પેઢીની મિલકત છે; કે એક્ટિવિટી ૪/૧ ખાતે ભાગીદારી ખતમાં

આબિટ્રેશન કલમ છે અને કલમ ૧૮ મુજબ, ભાગીદારો વચ્ચે ઉદ્ભવતા તમામ વિવાદોને મધ્યસ્થીને મોકલવા પડશે.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત દાવામાં સામેલ વિવાદ ભાગીદારી પેઢીની મિલકત અને પેઢીના ખાતાઓ સાથે સંબંધિત છે અને તેથી, ભાગીદારી દસ્તાવેજની કલમ ૧૮ અનુસાર ઉપરોક્ત વિવાદને આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ની જોગવાઈઓ અનુસાર આબિટ્રેટર/આબિટ્રેશન માટે મોકલવો પડશે.

[૨.૨] ઉપરોક્ત અરજી એક્ટિઝબિટ ૨૪ નો મૂળ વાદી દ્વારા ઉગ્ર વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત અરજીનો જવાબ પ્રદર્શન ૨૫ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.વાદી વતી ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો નથી અને તેથી, કરાર/ખતમાં પક્ષો નથી અને તેથી તેઓ ભાગીદારી ખતની કલમ ૧૮ દ્વારા બંધાયેલા નથી.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ સામે માંગવામાં આવેલી રાહતના સંદર્ભમાં અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ આબિટ્રેશન કલમ ધરાવતા ભાગીદારી ખતમાં પક્ષકાર ન હોવાથી, તેઓ આબિટ્રેશન કરાર, ખાસ કરીને ભાગીદારી ખતની કલમ ૧૮ દ્વારા બંધાયેલા નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, તેથી, વાણિજ્યિક અદાલત, વડોદરા પાસે દાવાનો પ્રયાસ કરવાનો અને ચુકાદો આપવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે અને આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ

૮ હેઠળ રજૂ કરાયેલ સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

[૨.૩] વાદી વતી એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાઓએ એકબીજા સાથે સાંઠગાંઠ કરી છે અને વાદી સાથે છેતરપિંડી કરી છે અને તે રીતે ભાગીદારી પેઢીની મિલકત વેચી દીધી છે અને વાદીના પેરા ૫ માં, વાદીએ ખાસ વિનંતી કરી છે કે વાદી પર સામાવાળાઓ દ્વારા છેતરપિંડી કરવામાં આવી છે, છેતરપિંડીનો મુદ્દો મધ્યસ્થી દ્વારા નક્કી કરી શકાતો નથી. વાદી વતી વધુમાં એવી રજૂઆત પણ કરવામાં આવી હતી કે વાદીએ અન્ય બાબતોની સાથે વેચાણ ખતને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે રાહત માંગી છે અને વેચાણ ખતને માત્ર દીવાની અદાલત દ્વારા રદબાતલ જાહેર કરી શકાય છે અને મધ્યસ્થીને વેચાણ ખતને રદબાતલ જાહેર કરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી અને તેથી દાવાની વિષયવસ્તુને મધ્યસ્થીને મોકલી શકાતી નથી.

[૨.૪] ઉપરોક્ત સામાવાળા નંબર ૧/૧-મૂળ અરજદાર વતી રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે છેતરપિંડીનો પ્રશ્ન પણ મધ્યસ્થીને મોકલી શકાય છે. સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી આગળ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી વેચાણ ખતને રદબાતલ જાહેર કરવાની રાહતની વાત છે, ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત રાહત ચોક્કસ રાહત અધિનિયમના દાયરામાં આવે છે અને મેસર્સ સુંદરમ ફાઈનાન્સ

લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ટી. થંકમના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો અનુસાર એઆઈઆર ૨૦૧૫ એસસી ૧૩૦૩ માં અહેવાલ આપવામાં આવ્યો છે, ચોક્કસ રાહત અધિનિયમને લગતી રાહત પણ મધ્યસ્થીને મોકલી શકાય છે.

[૨.૫] મૂળ વાદી તેમજ મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને વાદીમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ અને માંગવામાં આવેલી રાહતને ધ્યાનમાં લીધા પછી જે વાદી અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ (મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી-અમીન એસોસિએટ્સના ભાગીદારો તરીકે, જે મધ્યસ્થતા કલમ ૧૮ અને વાદી અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ અને અન્ય સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ વચ્ચેના ભાગીદારી દસ્તાવેજમાં પક્ષકારો છે અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ નથી. આબિટ્રેશન કલમ ધરાવતી ભાગીદારી દસ્તાવેજના પક્ષકારો, વિવાદિત આદેશ દ્વારા વિદ્વત વાણિજ્યિક અદાલત, વડોદરાએ આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અરજી પ્રદર્શન ૨૪ ને નકારી કાઢી છે, મુખ્યત્વે આ આધાર પર કે અન્ય સામાવાળાઓ એટલે કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ જે ભાગીદારી દસ્તાવેજમાં પક્ષકારો નથી જેમાં આબિટ્રેશન કલમ છે જેને કોર્ટ દ્વારા આબિટ્રેશન કલમનું પાલન કરવા માટે

દબાણ કરી શકાતી નથી.વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે કે વાદીમાં માંગવામાં આવેલી રાહતને ધ્યાનમાં રાખીને કાર્યવાહીના કારણનું વિભાજન એટલે કે દાવાની વિષયવસ્તુ અને સામાવાળાઓ સામે માંગવામાં આવેલી રાહતનું વિભાજન જે કારણના પક્ષકારો છે અને અન્ય જેઓ મધ્યસ્થતા કારણના પક્ષકારો નથી, તે સ્વીકાર્ય નથી.ઉપરોક્તના સમર્થનમાં, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ જયેશ એચ. પંડ્યા અને અન્યના એઆઈઆર ૨૦૦૩ એસસી ૨૨૫૨ માં નોંધાયેલા કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખ્યો છે.

[૨.૬] મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલી અરજીને નામંજૂર કરતા અને વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મુકવાનો ઇનકાર કરતા, મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ (મૂળ સામાવાળા નંબર ૧/૧ સહિત) એ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હાલની વિશેષ નાગરિક અરજીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે.

[૩.૦] સુશ્રી અર્યના આચાર્ય, વિદ્વાન વકીલ અરજદાર વતી હાજર થયા છે— મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ અને શ્રી બી. એસ. પટેલ, વિદ્વાન વકીલ સામાવાળા નંબર ૧ હેરિન—મૂળ વાદી વતી હાજર થયા છે.

[૩.૧] અહીં અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય-મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ એ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં વધુ ખાસ કરીને ભાગીદારી દસ્તાવેજની કલમ ૧૮ ને ધ્યાનમાં રાખીને જેમાં આર્બિટ્રેશન કલમ છે અને વાદીમાં માંગવામાં આવેલી રાહત અને વાદી અને સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ વચ્ચેના મુખ્ય વિવાદને ધ્યાનમાં રાખીને- ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો-અમીન એસોસિએટ્સ, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે અરજીને નકારી કાઢવામાં ભૌતિક રીતે ભૂલ કરી છે.

[૩.૨] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આંક ૨૪ ની અરજીને નકારી કાઢતી વખતે અને દાવામાં પક્ષકારો અને પક્ષકારોને અને/અથવા આર્બિટ્રેશન માટે/ આર્બિટ્રેટરના દાવામાં રહેલા વિવાદને રીફર કરવા માટે મનાઈ કરતી વખતે, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ હકીકતની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી નથી કે આ વિવાદ ભાગીદારી પેઢીની મિલકતો/જમીનો અને સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢીના ખાતાઓના સંદર્ભમાં છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વત ન્યાયાધીશ દાવામાં વિવાદના વિષયની પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે જે સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી એટલે કે વાદી અને સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ ના ભાગીદારો વચ્ચે છે અને દાવામાં વિવાદ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢી અને સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢીના ખાતાઓની વિવિધ મિલકતોના

વેચાણ કાર્યો સાથે સંબંધિત છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી સમગ્ર વિવાદ ભાગીદારો વચ્ચેના વિવાદની આસપાસ ફરે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી દાવામાં વાદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ વિવાદ સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારી ખતની કલમ ૧૮ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે, જે જોગવાઈ કરે છે કે ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો વચ્ચેના કોઈપણ વિવાદના કિસ્સામાં, તેને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવામાં આવશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ સાથે વાંચેલા ભાગીદારી દસ્તાવેજની કલમ ૧૮ ને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન વાણિજ્યિક અદાલતે દાવામાં ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદને મધ્યસ્થીને મોકલવો જોઈએ.

[૩.૩] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા આગળ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે દાવામાંનો સમગ્ર વિવાદ ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો વચ્ચે છે અને સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ બિનજરૂરી રીતે પક્ષ તરીકે જોડાય છે, ફક્ત ભાગીદારી દસ્તાવેજની કલમ ૧૮ મુજબ લવાદની કલમ ટાળવા માટે જે ભાગીદારો વચ્ચેના વિવાદના કિસ્સામાં લવાદની જોગવાઈ કરે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ હકીકતની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી નથી કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ સાથે ઇરાદાપૂર્વક જોડાઈને, વાદીએ કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કર્યો છે અને દુરુપયોગ કર્યો છે અને વધુ

ખાસ કરીને કાર્યવાહીમાં વિલંબ કર્યો છે અને મધ્યસ્થી દ્વારા વિવાદનું સમાધાન મેળવવાના પેઢીના ભાગીદારના અધિકારને નિરાશ કર્યો છે.

[૩.૪] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વતાપૂર્ણ વાણિજ્યિક અદાલત એ વાતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહત એવી છે કે જેનો ચુકાદો આપી શકાય અને મધ્યસ્થી દ્વારા મધ્યસ્થીમાં મંજૂરી આપી શકાય.

[૩.૫] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ હકીકતની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી નથી કે દાવામાં મુખ્ય રાહત ભાગીદારી પેઢીની મિલકતો અને ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો વચ્ચેની હોવાનું કહી શકાય અને સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ સામે માંગવામાં આવેલી રાહતને પરિણામી રાહત અને આનુષંગિક રાહતની પુત્રી કહી શકાય.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં દાવામાં માંગવામાં આવેલી તમામ રાહત એવી હોય છે કે જેનો ચુકાદો આપી શકાય અને મધ્યસ્થતામાં મંજૂરી આપી શકાય અને તેથી, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે અરજીને મંજૂરી આપવી જોઈએ અને દાવામાં વિવાદને મધ્યસ્થતામાં મોકલવો જોઈએ.

[૩.૬] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એકવાર આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ માં ઉલ્લેખિત તમામ શરતો સંતોષાઈ જાય, તે કિસ્સામાં કોર્ટનો અભિગમ એ જોવા માટે ન હોવો જોઈએ કે સિવિલ કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં, પરંતુ તે જોવાનું હોવું જોઈએ કે તેના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવ્યું છે કે કેમ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એકવાર કોર્ટના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવે કે વિશેષ કાનૂન (આર્બિટ્રેશન એક્ટ) હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની દ્રષ્ટિએ તેનું અધિકારક્ષેત્ર છીનવી લેવામાં આવ્યું છે, ત્યારે સિવિલ કોર્ટ પહેલા જોવું પડશે કે શું વિશેષ કાનૂન હેઠળની પ્રક્રિયાની શરતો અથવા પાલનમા અધિકારક્ષેત્રની હકાલપટ્ટી છે કે કેમ.

[૩.૭] અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે નીચલી અદાલત એ સમજવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે કે કલમ ૮ નું વિશ્લેષણ દર્શાવે છે કે તેની લાગુ પાડવા માટે, નીચેની શરતોને સંતોષવી આવશ્યક છે.

(૧) મધ્યસ્થતા કરાર અસ્તિત્વમાં છે;

(૨) તે કાર્યવાહી એક પક્ષ દ્વારા અન્ય પક્ષ સામે આર્બિટ્રેશન કરાર માટે

અદાલતમાં લાવવામાં આવી છે;

- (૩) દાવાની વિષયવસ્તુ લવાદ કરારની વિષયવસ્તુ જેવી જ છે;
- (૪) અન્ય પક્ષ વિવાદના સારનું પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરે તે પહેલાં, પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા માટે અદાલતનો સંપર્ક કરે; અને
- (૫) અરજી સાથે અન્ય પક્ષ મૂળ આર્બિટ્રેશન કરાર અથવા તેની યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત નકલ આપે છે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કલમ ૮ અદાલતમાં કાયદાકીય આદેશના સ્વરૂપમાં છે અને એકવાર વનીકરણ તરીકેની પૂર્વશરતની શરતો સંતોષાઈ જાય, પછી કોર્ટે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં, કલમ ૮ની શરતોની પરિપૂર્ણતા પર, અદાલત પાસે કોઈ વિકલ્પ બચ્યો નથી અને અદાલતે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા પડે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, જોકે, આ પાસાઓની પ્રશંસા કર્યા વિના, નીચલી અદાલતે અરજી એકિઝબિટ ૨૪ ને નકારી કાઢતો વિવાદિત આદેશ પસાર કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિવાદિત આદેશ ગેરકાયદેસર છે અને તેને રદ કરીને અલગ રાખવાની જરૂર છે.

[૩.૮] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ ના સંદર્ભમાં વિવાદ, જે

ભાગીદારી ખત સાથે સંબંધિત નથી, તેને જીવંત રાખવો જોઈએ, પરંતુ વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને તેના પર આધાર રાખવામાં ભૌતિક ભૂલ કરી છે.

[૩.૯] અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ હકીકતની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી નથી કે ત્યારબાદ સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા, મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) અને ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવર્ન ટ્રેન્ટ પોટર પ્યુરિફિકેશન ઇન્કના કિસ્સામાં (૨૦૧૩) ૧ એસસીસી ૬૪૧ માં અહેવાલ આપ્યો હતો, એવું માનવામાં આવે છે કે સમગ્ર વિવાદને મધ્યસ્થીને મોકલી શકાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને અને તેના પર વિચારણા કરીને અને મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ધ્યાનમાં લીધા વિના વિદ્વાન વાણિજ્યિક અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલો મત ખોટો છે, જે રદ કરવા અને રદ કરવા પાત્ર છે.

ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે અને તેને રદ કરવામાં આવે અને વિદ્યત વાણિજ્યિક અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશને નીચે દર્શાવેલ રજૂ હેઠળ રદ કરવામાં આવે અને પરિણામે અરજીને રજૂ પ્રદર્શિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે અને દાવામાં વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવામાં આવે.

૧. મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ટી. થંકમ
એઆઈઆર ૨૦૧૫ એસસી ૧૩૦૩
૨. કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવર્ન ટ્રેન્ટ પોટર
પ્યુરિફિકેશન ઇન્ક
(૨૦૧૩) ૧ એસસીસી ૬૪૧
૩. અનંતેશ ભક્તનું પ્રતિનિધિત્વ માતા ઉષા એ ભક્ત અને અન્યો વિરુદ્ધ
નયના એસ ભક્ત અને અન્યો દ્વારા કરવામાં આવ્યું
(૨૦૧૭) ૫ એસ. સી. સી. ૧૮૫ (પરિચ્છેદ ૩૨ અને ૩૩)
૪. એ. અચ્યાસામી વિ. એ. પરમશિવમ અને અન્ય

એઆઈઆર ૨૦૧૬ એસસી ૪૬૭૫ (પરિચ્છેદ ૧૩,૧૮,૨૦,૩૮)

૫. મોહનભાઈ મગનભાઈ પટેલ વિ. મિરાલ વલ્લભભાઈ સુરાની

૨૦૧૬ જેએક્સ (ગુજરાત) ૧૨૯૦ (પેરા ૧૧)

૬. ઉદાસભાઈ પરસોત્તમભાઈ (મૃતકના કાનૂની વારસદારો) અને અન્યો

વિ. પટેલ દિનેશભાઈ રામાભાઈ

૨૦૧૪ (૧) જીએલઆર ૫૯૬

[૪.૦] સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી બી. એસ. પટેલ દ્વારા વર્તમાન અરજીનો ઉગ્ર વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને અને કાર્યવાહીના બહુવિધ કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને અને મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ અને અન્ય સામે વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી બહુવિધ રાહત, ખાસ કરીને અન્ય સામાવાળાઓ સામે માંગવામાં આવેલી રાહત, ખાસ કરીને સામાવાળા નંબર ૨, જે ભાગીદારી દસ્તાવેજ/લવાદ કરારમાં પક્ષકાર નથી અને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન ન્યાયાધીશ, વાણિજ્યિક અદાલતે કલમ

હેઠળ અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે. આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ અને આ બાબતને આબિટ્રેશનમાં મોકલવાનો સાચો ઇનકાર કર્યો છે.

[૪.૧] સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહત એટલે કે ઘોષણા અને કાયમી મનાઈ હુકમ પણ મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહીનો વિષય ન હોઈ શકે અને તેના પર મધ્યસ્થી દ્વારા કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહત એટલે કે ઘોષણા અને કાયમી મનાઈ હુકમ અને તેનાથી સંબંધિત વિવાદ મધ્યસ્થીપાત્ર નથી અને તેથી પણ, દાવામાં પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને મધ્યસ્થીમાં મોકલી શકાતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી વિદ્વાન ન્યાયાધીશ, વાણિજ્યિક અદાલતે આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળની અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે.

[૪.૨] સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વાદીએ ફરિયાદ/દાવામાં પણ છેતરપિંડીની વિનંતી કરી છે અને તેથી, ઉપરોક્ત વિવાદને મધ્યસ્થીમાં મોકલી શકાતો નથી.

[૪.૩] સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વ્યાવસાયિક

અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર યોગ્ય રીતે આધાર રાખ્યો છે અને તેના પર વિચાર કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હજુ પણ સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય યોગ્ય છે.

[૪.૪] (૨૦૧૧) ૫ એસ. સી. સી. ૫૩૨ (પરિચ્છેદ ૩૨ અને ૩૩) માં નોંધાયેલા બૂઝ એલન એન્ડ હેમિલ્ટન ઇન્ક વિરુદ્ધ એસ. બી. આઈ. હોમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે, જ્યાં "મધ્યસ્થતા" નો મુદ્દો ઊભો થાય છે, ત્યાં બાકી દાવામાં મધ્યસ્થતાના તમામ પાસાઓનો નિર્ણય અદાલત દ્વારા કરવો પડશે. અને મધ્યસ્થીના નિર્ણય પર છોડી ન શકાય. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વધુમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થતા કરાર હોય તો પણ, અને વિવાદ મધ્યસ્થતા કરાર દ્વારા આવરી લેવામાં આવે તો પણ, અદાલત જ્યાં દીવાની દાવો બાકી છે, તે કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે

મોકલવાની અરજીને નકારી કાઢશે, જો દાવાની વિષયવસ્તુ માત્ર જાહેર મંચ દ્વારા ચુકાદો આપવા માટે સક્ષમ હોય અથવા દાવો કરવામાં આવેલી રાહત માત્ર વિશેષ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જ આપી શકાય.

[૪.૫] સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વર્તમાન કેસમાં વાદીએ માત્ર સામાવાળા નંબર ૧-ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો સામે જ રાહત માંગી નથી, પરંતુ સામાવાળા નંબર ૨ અને અન્ય લોકો સામે પણ રાહત માંગી છે જેઓ ભાગીદારી ખત/મધ્યસ્થતા કરારમાં પક્ષકાર નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ/પાર્ટનરશિપ ડીડમાં પક્ષકાર ન હોય તેવા અન્ય સામાવાળાઓ સામે માંગવામાં આવેલી રાહત, આવા વિવાદને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન અને ધાર્યા મુજબ આર્બિટ્રેશનમાં મોકલી શકાતો નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય હજુ પણ અમલમાં છે અને ત્યારબાદ તેને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો નથી અને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયની વિરુદ્ધ કોઈ નિર્ણય નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર વિશ્વાસ

મૂકવામાં આવ્યો છે ત્યાં સુધી અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો હતો કે મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ પેરા ૩૩ અને ૩૪ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે એકવાર આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ ના યોગ્ય પાલનમાં અરજી દાખલ કરવામાં આવે, ત્યારે અભિગમ દાખલ કરવામાં આવે છે. દીવાની અદાલતે એ જોવું જોઈએ નહીં કે અદાલતને અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં અને તે જોવું જોઈએ કે તેના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવ્યું છે કે કેમ તે સંબંધિત છે, સામાવાળા નંબર ૧/૧ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના વિવાદમાં, ઉપરોક્ત નિર્ણય હાથ પરના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણય દ્વારા એવું ન કહી શકાય કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં લેવામાં આવેલા અભિપ્રાયથી વિપરીત ઢ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે અને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને નકારી કાઢવામાં આવ્યો છે અને ઓએફઆરને હળવો કરવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ

કોર્ટનો નિર્ણય હજુ પણ યોગ્ય છે અને તેથી, કેસની હકીકતો અને સંજોગો અને દાવામાં વિવાદ અને યોજનામાં માંગવામાં આવેલી રાહતમાં, વિદ્વાન ન્યાયાધીશ, વાણિજ્યિક અદાલતે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયના આધારે કલમ ૮ ની અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે.

ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, વર્તમાન અરજીને રદ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[પ.૦] મૂળ વાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત રજૂઆતોના જવાબમાં, કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય અને **અનંતેશ ભક્ત દ્વારા રજૂ કરાયેલા માતા ઉષા એ. ભક્ત અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના** કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખતા અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે ભલે વિવાદ પક્ષકારો/પક્ષમાંથી એક વચ્ચે હોય જે મધ્યસ્થતામાં પક્ષકાર ન હોય કરાર, હજુ પણ તે જ આનિટ્રેશનને સંદર્ભિત કરી શકાય છે.મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ

અદાલતના નિરીક્ષણ મુજબ, જ્યારે દીવાની અદાલત સમક્ષ પડતર દાવામાં કલમ ૮ અરજી દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે દીવાની અદાલતે જોવું જોઈએ નહીં કે તેનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં. સિવિલ કોર્ટ દ્વારા જે જોવાની જરૂર છે તે એ છે કે તેના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવે છે કે નહીં.

[૫.૧] હવે, જ્યાં સુધી વાદી વતી રજૂઆતની વાત છે કે છેતરપિંડીનો આરોપ છે અને તેથી, જ્યારે છેતરપિંડીના આક્ષેપો હોય છે, ત્યારે આ બાબતને આનિટ્રેશનમાં મોકલવાની જરૂર નથી, તે અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે **એ. અચ્ચાસામી (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન અને ધાર્યા મુજબ, છેતરપિંડીનો આરોપ આનિટ્રેશન કરારની અસરને નાબૂદ કરશે નહીં. **મોહનભાઈ મગનભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે માત્ર છેતરપિંડીનો આરોપ મધ્યસ્થતા કરારને રદ કરવા માટે પૂરતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતની ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદા મુજબ, છેતરપિંડીના આરોપની વિગતો દલીલોમાં જણાવવી આવશ્યક છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતની ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદા મુજબ, દલીલમાં ભૌતિક તથ્યોના સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં નિવેદન હોવું જોઈએ, જેના પર પક્ષ તેના દાવા અથવા બચાવ માટે આધાર રાખે છે.

અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી આચાર્ય દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે છેતરપિંડી અથવા બળજબરીનો કેસ બનાવવા માટે આવા આરોપોના સમર્થનમાં તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણ અને ઉચ્ચ ડિગ્રી અથવા ચોકસાઈ સાથે મૂકવા જોઈએ.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે છેતરપિંડી કરવામાં આવી છે તે દલીલમાં માત્ર કહેવું પૂરતું નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેની ખાસ વિનંતી થવી જોઈએ.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેથી મૂળ વાદી વતી રજૂઆત કે છેતરપિંડીના આક્ષેપો હોવાથી, આ બાબતને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવાની જરૂર નથી, તે સ્વીકારવામાં નહીં આવે.

ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, વર્તમાન અરજીને મંજૂરી આપવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

[૬.૦] સંબંધિત પક્ષો વતી લાંબા સમય સુધી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા.

આની વિચારણા માટે જે ટૂંકો પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં વિદ્વાન ન્યાયાધીશ, વાણિજ્યિક અદાલતે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ

અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને કલમ ૮ ની અરજીને નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે?

[૬.૧] ઉપરોક્ત પ્રશ્ન/મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેતી વખતે દાવાની પ્રકૃતિ અને દાવો/વાદીમાં માંગવામાં આવેલી રાહત અને દાવો/વાદીના પક્ષકારોને ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે.

શરૂઆતમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે દાવામાં મૂળ વાદી ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો સાથે સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ તરીકે જોડાયો છે અને એક નિલાંબર ઇન્જક્ટેક એલએલપી અને તેના ભાગીદારો સાથે સામાવાળા નંબર ૨ થી ૬ તરીકે જોડાયો છે.તે એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ સિવાય, બાકીના સામાવાળાઓ વધુ ખાસ કરીને સામાવાળા નંબર ૨ આર્બિટ્રેશન કરારના ભાગીદારી ખત અને પુત્રીના પક્ષકાર નથી.દાવામાં મૂળ વાદીએ નીચેની રાહત માટે પ્રાર્થના કરી છે.

“૧) જાહેર કરવા વિનંતી છે કે મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એક્ષી ૭,૮, વાદીની કોઈ સંમતિ ન હોવા છતાં, સામાવાળા નંબર ૧/૧-અમીન એસોસિએટ્સનો એકમાત્ર ભાગીદાર, ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવાનો કોઈ અધિકાર અથવા હિત નથી. સામાવાળા નંબર ૨

ને આવા ગેરકાયદેસર વેચાણ વ્યવહારના આધારે કોઈ અધિકારો પ્રાપ્ત થતા નથી, જે અલ્ટ્રા વાયર્સ છે અને વેચાણની વિચારણા વિના;

૨) મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં આવેલી દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨, એફપી ૭,૮ ધરાવતી, સામાવાળા નંબર ૨ અથવા તેના એજન્ટો સામે મનાઈ હુકમ આપવા માટે વિનંતી છે કે તેઓ ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં અમારી સંમતિ વિના, સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા ચલાવવામાં આવેલી દાવો જમીનના ગેરકાયદેસર વેચાણના વ્યવહારના આધારે, ભાગીદારી અધિનિયમની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં અમારી સંમતિ વિના, તેઓ ન તો વિકાસ કરી શકે કે સ્થળની શરતોમાં ફેરફાર કરી શકે કે ન તો વેચાણ, ગીરો, ભેટ, ટ્રાન્સફર કોઈ પણ રીતે કરી શકે કે ન તો કાયદેસર રીતે કબજે કરેલી જમીનમાં કોઈ અવરોધ ઊભો કરી શકે.

૩) દાવો માં જણાવ્યા મુજબ, મોજે ગામ વાસણા ખાતે સિમ વિસ્તારમાં દાવો જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨ ધરાવતા, સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા સામાવાળા નંબર ૨ સાથે મારી સંમતિ વિના કરવામાં આવેલ વેચાણ વ્યવહાર ગેરકાયદેસર, અધિકાર બહારનો અને મને મારા અધિકારથી વંચિત રાખવાનો હતો અને સામાવાળા નંબર ૨ ભાગીદારી પેઢીને આવા ગેરકાયદેસર વ્યવહારના આધારે કોઈ અધિકારો મળતા નથી;

૪) સામાવાળા નંબર ૨ સામે કાયમી મનાઈ હુકમ આપવા માટે વિનંતી છે કે તે ન તો દાવાની જમીન અન્ય કોઈ વ્યક્તિને ટ્રાન્સફર કરશે કે ન તો તેના કોઈ અધિકારો બનાવશે કે ન તો સામાવાળા નંબર ૧/૧ દ્વારા

સામાવાળા નંબર ૨ ની તરફેણમાં કરવામાં આવેલા વેચાણ વ્યવહારના આધારે તે જ કરશે, મોજે ગામ વાસણા સિમ વિસ્તારમાં દાવાની જમીનના સંબંધમાં, સર્વેક્ષણ નંબર ૩૫/૧-૨ ધરાવતા કારણ કે ઉપરોક્ત વ્યવહાર મારી સંમતિ વિરુદ્ધ હતો;

૫) સામાવાળા નંબર ૧/૧ થી ૧/૫ ની સમગ્ર મિલકતોમાં જે પણ વિકાસ કરવામાં આવ્યો છે તેના સંબંધમાં હિસાબી પુસ્તકો મંગાવવા માટે નિર્દેશ આપવા વિનંતી, જેમાં વાસણા ખાતે જમીન ધારક સર્વેક્ષણ નંબર ૩૩૩ અને મોજે ભૈલી ખાતે સર્વેક્ષણ/બ્લોક નંબર ૬૨૩,૧૩૧૭/એ, ૧૩૫૭,૧૭૮૬ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે, અને તેમાંથી મારો હિસ્સો મને આપવાનો નિર્દેશ આપવા વિનંતી.”

આમ, પેરા ૧૧ (૧) થી ૧૧ (૪) માં માંગવામાં આવેલી રાહતને ધ્યાનમાં લેતા, મુખ્ય/મોટાભાગની રાહત સામાવાળા નંબર ૨ સામે માંગવામાં આવે છે, જે સ્વીકાર્યું છે કે ન તો મધ્યસ્થતા કરારનો પક્ષકાર છે અને ન તો મધ્યસ્થતા કરાર ધરાવતા ભાગીદારી દસ્તાવેજનો પક્ષકાર છે.માત્ર પેરા ૧૧ (૫) થી ૧૧ (૬) માં માંગવામાં આવેલી રાહતને આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ અને પાર્ટનરશિપ ડીડમાં પક્ષકાર એવા ભાગીદારો વચ્ચેનો વિવાદ કહી શકાય.આમ, દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહતને બે પક્ષો વચ્ચે વિભાજિત કરી શકાય છે.એક પક્ષકારો વચ્ચે કે જેઓ આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારો છે અને અન્ય રાહત પક્ષો વચ્ચે કે જેઓ આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારો નથી.તેથી, સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને

અનુસર્યા પછી, વ્યાવસાયિક અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કલમ ૮ ની અરજીને નકારી કાઢી છે અને વિવાદ/બાબતને મધ્યસ્થીમાં મોકલવાનો ઇનકાર કર્યો છે.સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, પેરા ૧૬ અને ૧૭ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૬. આગળનો પ્રશ્ન જે વિચારણા જરૂરી છે તે એ છે કે વિવાદને આંશિક રીતે આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવાની કોઈ જોગવાઈ ન હોય તો પણ, શું કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ આપો માર્ગ શક્ય છે?અમારા મતે, કલમ ૮ નું અર્થઘટન કરવું મુશ્કેલ હશે, જે હેઠળ કાર્યવાહીના કારણનું વિભાજન એટલે કે દાવાની વિષયવસ્તુ અથવા કેટલાક કિસ્સાઓમાં પક્ષકારો કે જેઓ આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારો છે અને અન્ય વચ્ચે દાવાનું વિભાજન શક્ય છે.આ એક સંપૂર્ણપણે નવી પ્રક્રિયા નક્કી કરશે જે આ કાયદા હેઠળ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી. જો દાવાના વિષયના વિભાજન પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હોત, તો વિધાનસભાએ આવા અભ્યાસક્રમને મંજૂરી આપવા માટે યોગ્ય ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો હોત.ભાષામાં આવા કોઈ સંકેત ન હોવાથી, તે અનુસરે છે કે ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ લાવવામાં આવેલી કાર્યવાહીના વિષયના વિભાજનને મંજૂરી નથી.

૧૭. બીજું, દાવાનું બે ભાગમાં વિભાજન, એક મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે અને બીજું દીવાની અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે, તે કાર્યવાહીમાં અનિવાર્યપણે વિલંબ કરશે.વિવાદનો ઝડપી નિકાલ અને મુકદ્દમાનો ખર્ચ ઘટાડવાનો સંપૂર્ણ હેતુ આવી પ્રક્રિયાથી નિરાશ થશે.તે પક્ષકારોને મુકદ્દમા અને સત્તામણીનો ખર્ચ પણ વધારશે

અને પ્રસંગોપાત બે અલગ-અલગ મંચો દ્વારા વિરોધાભાસી ચુકાદાઓ અને આદેશોની સંભાવના છે.”

[૬.૨] અરજદારો વતી એવો કેસ છે કે મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના અનુગામી નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં તેના અગાઉના નિર્ણય પર વિચાર કર્યો હતો અને તેથી, મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પેરા ૧૫ માં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે કરેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને, સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય હવે માન્ય નથી. એક સારા કાયદાની વાત છે, મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના સમગ્ર નિર્ણય અને ઉપરોક્ત કેસમાં સામેલ વિવાદ/મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેવા પર, અમારો અભિપ્રાય છે કે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણય સિવાય ન તો રદ કરવામાં આવે છે અને ન તો તેનાથી વિપરીત નિર્ણય લેવામાં આવે છે.અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પેરા ૧૫માં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર ભારે આધાર રાખ્યો છે.જો કે, તે વિવાદિત ન હોઈ શકે કે નિર્ણયમાં કોઈપણ અવલોકનો કેસમાં સામેલ વિવાદ/મુદ્દાના પ્રકાશમાં

ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે.એ નોંધવું જરૂરી છે કે મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં એવું લાગે છે કે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ વિવાદ આર્બિટ્રેશન કરારના બે પક્ષો વચ્ચે હતો.મનાઈ હુકમ માટેના દાવામાં સામાવાળા સંસ્થાઓ અને તેમના માણસોને વાદી અથવા તેના કર્મચારીના કબજામાંથી ગેરકાયદેસર રીતે દૂર કરવા, અથવા રાજદૂતના ઉપયોગ અને આનંદમાં દખલ કરવા અથવા વાદીની માલિકી અને કબજામાં કારને નુકસાન પહોંચાડવા પર પ્રતિબંધ મૂકવાની પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.કાર અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલી લોન પર ખરીદવામાં આવી હતી.આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળની પ્રક્રિયાનું યોગ્ય રીતે પાલન કરીને, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તાએ ટ્રાયલ કોર્ટના ધ્યાન પર લાવતી અરજી દાખલ કરી હતી કે વિવાદોના સમાધાન અંગે પક્ષો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન માટેના કરારને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટને કેસ ચલાવવા માટે અધિકારક્ષેત્ર નહીં હોય અને પક્ષોને કરારની દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રેશનની પ્રક્રિયા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવશે.ટ્રાયલ કોર્ટ રાહતની દલીલને નકારી કાઢી હતી કે ભલે આંક એ.૧ કરારની કલમ ૨૨ એવી જોગવાઈ કરે છે કે વિવાદોને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવા જોઈએ, તેમ છતાં આ વાદીને આ અદાલતનો સંપર્ક કરવાથી અટકાવશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે કરારનો એક પક્ષ જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ અને ગેરકાયદેસર કૃત્ય કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હોય; કરારમાં આર્બિટ્રેશન કલમને ઢાલ તરીકે રજૂ કરી શકાતી નથી જ્યારે કરારનો એક પક્ષ જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ કાર્ય કરે છે; આવા સંજોગોમાં વાદી સામાન્ય નાગરિક

કાયદા હેઠળ રક્ષણ મેળવી શકે છે; આ બાબતમાં સામાવાળાએ આરોપ લગાવ્યો હતો કે અરજદારો આ અદાલતનો બળજબરીથી કબજો લેવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. તેણી દ્વારા ચલાવવામાં આવતું વાહન, ફરિયાદમાં માંગવામાં આવેલી રાહત માત્ર સામાવાળાઓના ગેરકાયદેસર કૃત્યો સામે છે; વાદીના પકડાયેલા કૃત્યો જાહેર નીતિ વિરુદ્ધ છે અને ગેરકાયદેસર છે અને તેથી દાવો જાળવવા યોગ્ય છે. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અરજદાર જેણે કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી તેણે હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી, જેમાં કલમ ૮ની અરજીને નકારી કાઢી હતી અને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“ આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટની કલમ ૮ અનુસાર, મારો અભિપ્રાય છે કે કરારમાં માત્ર આર્બિટ્રેશન કલમનો સમાવેશ કરવો એ સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રને અવરોધે છે અથવા દૂર કરવાનું કારણ નથી. ઉપરોક્ત ડ્રજિકોણને આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટની કલમ ૫ દ્વારા વધુ સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, જે કહે છે કે “આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટના પ્રથમ ભાગ દ્વારા સંચાલિત બાબતોમાં, જ્યાં પહેલા ભાગમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય ત્યાં સિવાય કોઈ ન્યાયિક સત્તા હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં”. તેનો અર્થ એ છે કે મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમની કલમ ૮ દ્વારા સિવિલ કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કરવામાં આવ્યો નથી. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટની કલમ ૫ સી. પી. સી. ના ઓર્ડર XXXIX અને

સ્પેસિફિક રિલીફ એક્ટ હેઠળ ચોક્કસ પ્રતિબંધાત્મક રાહત સહિત વચગાળાની રાહત આપવા માટે સિવિલ કોર્ટની સામાન્ય સત્તાના ઉપયોગને પ્રતિબંધિત કરતી નથી.

ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત આદેશ સામે, આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટના પક્ષકારોમાંના એક પક્ષે, જેમણે કલમ ૮ અરજી રજૂ કરી હતી, તેમણે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો અને આ મુદ્દા પર માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ખાસ કરીને પી. આનંદ ગજપતિ રાજુ અને અન્યો વિરુદ્ધ પી. વી. જી. ના કેસમાં. રાજુ (મૃત) અને અન્યોએ (૨૦૦૦) ૪ એસ. સી. સી. ૫૩૯ માં અહેવાલ આપ્યો હતો; હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ પિંકસિટી મિડવે પેટ્રોલિયમ્સ વિરુદ્ધ (૨૦૦૩) ૬ એસ. સી. સી. ૫૦૩ માં અહેવાલ આપ્યો હતો; શાખા વ્યવસ્થાપક, મેગ્મા લીઝિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ પોટલુરી માધવિલતા અને અન્યએ (૨૦૦૯) ૧૦ એસ. સી. સી. ૧૦૩ અને ઓરિક્સ ઓટો ફાઇનાન્સ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ વિરુદ્ધ જગમંદર સિંહ અને અન્યએ (૨૦૦૬) ૨ એસ. સી. સી. ૫૯૮ માં અહેવાલ આપ્યો હતો, ત્યારબાદ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે પેરા ૧૫ માં અવલોકનો કર્યા છે, જેના પર અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે આધાર રાખ્યો છે. જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૧૫. એકવાર આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ ના યોગ્ય પાલનમાં અરજી દાખલ થઈ જાય, પછી સિવિલ કોર્ટનો અભિગમ એ જોવા માટે ન હોવો

જોઈએ કે કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં.તે જોવાનું રહેશે કે તેના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં.બન્ને અભિગમ વચ્ચે ઘણો તફાવત છે.એકવાર કોર્ટના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવે કે વિશેષ પ્રતિમા હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની દ્રષ્ટિએ તેનું અધિકારક્ષેત્ર છીનવી લેવામાં આવ્યું છે, ત્યારે નાગરિક અદાલતે પહેલા જોવું જોઈએ કે વિશેષ કાયદા હેઠળની પ્રક્રિયાની શરતો અથવા પાલનની દ્રષ્ટિએ અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવે છે કે કેમ.સામાન્ય કાયદાએ વિશેષ કાયદાને આધીન થવું જોઈએ-સામાન્ય વિશેષતા બિન અપમાનજનક.આવી સ્થિતિમાં, સામાન્ય કાયદા હેઠળ સિવિલ કોર્ટમાં હજુ પણ અધિકારક્ષેત્ર છે કે કેમ તે જોવાનો અભિગમ રહેશે નહીં.આવા અભિગમો માત્ર વિવાદોના સમાધાનમાં વિલંબ કરશે અને ફરિયાદના નિવારણને જટિલ બનાવશે અને અલબત્ત બિનજરૂરી રીતે અદાલતમાં પેન્ડન્સીમાં વધારો કરશે.”

[૬.૩] એ વાત સાચી છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૧૬ અને ૧૭નો ઉલ્લેખ કર્યો હતો.જોકે, ત્યારબાદ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત પરિચ્છેદ ૧૬ અને ૧૭માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા અવલોકનોની વિરુદ્ધ કોઈ નિરીક્ષણ કર્યું ન હતું.તેથી, મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને એવા કેસ/પરિસ્થિતિ પર વિચાર કરવાનો કોઈ પ્રસંગ મળ્યો ન હતો

કે જ્યાં દાવાનો એક પક્ષ મધ્યસ્થતા કરારમાં પક્ષકાર હોય અને અન્ય સામાવાળાઓ/પક્ષો મધ્યસ્થતા કરારમાં પક્ષકાર ન હોય.

તેથી, અરજદારો વતી રજૂઆત કે મેસર્સ સુંદરમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અનુગામી નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો, તે હવે સારો કાયદો નથી, તેને સ્વીકારી શકાતો નથી.તેથી, સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય હજુ પણ અમલમાં છે.

તે જ હાથ પરના કેસની હકીકતો પર સંપૂર્ણ બળ સાથે લાગુ થશે.

[૬.૪] એસ. એન. પ્રસાદ, હાઇટેક ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (બિહાર) લિમિટેડ વિરુદ્ધ મોનેટ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ અને અન્યોના કેસમાં (૨૦૧૧) ૧ એસસીસી ૩૨૦માં નોંધાયેલા અહેવાલમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ખાસ અવલોકન કર્યું છે અને જણાવ્યું છે કે પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થતા કરાર હોય તો જ મધ્યસ્થતાનો સંદર્ભ હોઈ શકે છે.વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે જો આનિટ્રેશન કરારના પક્ષો સિવાય અન્ય પક્ષો સાથે

આબિટ્રેશન કરારના પક્ષો વચ્ચે વિવાદ હોય અને આબિટ્રેશન કરારના બિન-પક્ષો વચ્ચે પણ વિવાદ હોય, તો આબિટ્રેશન અથવા આબિટ્રેટરની નિમણૂકનો સંદર્ભ માત્ર આબિટ્રેશન કરારના પક્ષકારોના સંદર્ભમાં હોઈ શકે છે, બિન-પક્ષકારોના નહીં.

[૬.૫] હવે, જ્યાં સુધી ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા પર અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે જો દાવામાંનો એક પક્ષ મધ્યસ્થતા કરારનો પક્ષકાર ન હોય, તો પણ વિવાદને મધ્યસ્થીને મોકલી શકાય છે, સમગ્ર નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણય હાથ પરના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના કેસમાં તે સંયુક્ત વ્યવહારો અને બહુવિધ સમજૂતીઓનો કેસ હતો. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ના ભાગ ૨ સાથે સંબંધિત કેસ પર કામ કરી રહી હતી. આ તબક્કે એ નોંધવું જરૂરી છે કે ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ, સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાની ચોકસાઈ પર શંકા કરવામાં આવી હતી અને હકીકતમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં

આવેલા પ્રશ્નોમાંથી એક એ હતો કે શું સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતો કાયદાનું સાચું નિરૂપણ છે?જો કે, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ વિવાદ આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ના ભાગ ૨ એટલે કે આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૫ સાથે સંબંધિત હતો અને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, કેસ આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮, ભાગ ૧ હેઠળ ઊભો થયો હતો, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદાની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા તપાસ કરવી જરૂરી નથી.પરિચ્છેદ ૧૩૩ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૩૩. ૧૯૯૬ના અધિનિયમની કલમ ૪૫ની મર્યાદા અને અવકાશ અંગે આપણે ટૂંક સમયમાં ચર્ચા કરીશું, પરંતુ આ તબક્કે જ આપણે સ્પષ્ટ કરીશું કે સુકન્યા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદાની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા તપાસ કરવી આપણા માટે જરૂરી નથી.આ અમે વિવિધ કારણોસર કહીએ છીએ.સૌપ્રથમ, સુકન્યા એ ૧૯૯૬ના કાયદાની કલમ ૮ ભાગ ૧ હેઠળ ઉદ્ભવતા કેસમાં આ અદાલતનો ચુકાદો હતો જ્યારે વર્તમાન કેસ કાયદાની કલમ ૪૫ ભાગ ૨ સાથે સંબંધિત છે. જેમ કે તે કેસ વર્તમાન કેસમાં લાગુ થઈ શકશે નહીં.બીજું, તે કિસ્સામાં કોર્ટ ભાગીદારી સંબંધિત વિવાદો સાથે સંબંધિત હતી.ભાગીદારી પેઢી અને ખાતાઓના વિસર્જન માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દાવાના પક્ષકારોમાંથી એકની તરફેણમાં ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ચલાવવામાં આવેલા વાહન

કરારને પણ પડકારવામાં આવ્યો હતો.અદાલતે કેસની હકીકતોની નોંધ લેતા ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે જ્યાં દાવાના વિષયમાં આબિટ્રિશન એગ્રીમેન્ટ તેમજ અન્ય વિવાદો માટે વિષયનો સમાવેશ થાય છે, ત્યાં કોર્ટે કાયદાની કલમ ૮ની દ્રષ્ટિએ આ બાબતને આબિટ્રિશન માટે સંદર્ભિત કરી નથી. હાથમાં રહેલા કિસ્સામાં, માતા કરાર છે અને માતા કરાર માટે અન્ય આનુષંગિક કરારો છે.તે કાયદાની કલમ ૪૫ હેઠળ આવતા સમાન પક્ષો અથવા તેમના દ્વારા અથવા તેમના હેઠળ દાવો કરનારા પક્ષો વચ્ચેના સંયુક્ત વ્યવહારનો કેસ છે. આમ, સુકન્યા ચુકાદાના પેરા ૧૩માં જણાવેલી ઉક્તિ વર્તમાન કેસને લાગુ પડશે નહીં.ત્રીજું, હકીકતો પર, સુકન્યા કેસમાં ચુકાદાને હાથમાં રહેલા કેસમાં કોઈ અરજી નથી.”

તેથી, ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય હાથ પર રહેલા કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં અને એવું ન કહી શકાય કે માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે આ નિર્ણયમાં સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં તેનાથી વિપરીત અભિપ્રાય લીધો હતો.

[૬.૬] હવે, જ્યાં સુધી માતા ઉષા એ. ભક્ત અને અન્યો (ઉપરોક્ત) (પરિચ્છેદ ૩૨ અને ૩૩) દ્વારા રજૂ કરાયેલા અનંતેશ ભક્તના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે, જેના પર અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં આધાર રાખ્યો છે કે જો દાવામાંનો એક પક્ષ મધ્યસ્થતા કરારનો પક્ષકાર ન હોય, તો પણ

વિવાદને મધ્યસ્થી/મધ્યસ્થી પાસે મોકલી શકાય છે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેવા પર, અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત નિર્ણય હાથ પરના કેસની હકીકતોને પણ લાગુ પડશે નહીં. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ હકીકતો પર એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જો તે નિવૃત્તિ ખત અને ભાગીદારી ખતમાં રચાયેલી મધ્યસ્થી કલમ અનુસાર મધ્યસ્થતા માટે મોકલવામાં આવે તો કાર્યવાહીના કારણ અથવા પક્ષકારોના વિભાજનનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. તેથી, હકીકતો પર ઉપરોક્ત નિર્ણય હાથ પરના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં.

[૬.૭] હવે, જ્યાં સુધી વાદી વતી રજૂઆતની વાત છે કે છેતરપિંડીનો આરોપ છે અને તેથી, વિવાદને આર્બિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત કરી શકાતો નથી, તે દાવામાંના દાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ અને ૨ એ છેતરપિંડી કરી છે તે ખાલી દાવાઓ સિવાય, આગળ કોઈ આક્ષેપો/દલીલો નથી. **ઉદ્ઘાસભાઈ પરસોત્તમભાઈ (મૃતકના કાનૂની વારસદારો) (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે નિરીક્ષણ કર્યું છે તેમ, છેતરપિંડી અથવા બળજબરીનો કેસ બનાવવા માટે આવા આક્ષેપોના સમર્થનમાં તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને ઉચ્ચ ડિગ્રી અથવા ચોકસાઈ સાથે રજૂ કરવા જોઈએ. પેરા ૭૬ અને ૭૭ માં ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, તે નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવે છે અને રાખવામાં આવે છે:

“૭૬. તે દલીલોનો એક સ્પષ્ટ અને મૂળભૂત નિયમ છે કે છેતરપિંડી અથવા બળજબરીનો કેસ બનાવવા માટે (એ) સ્પષ્ટ આરોપ અથવા ફળ હોવો જોઈએ, અને (બી) આવા આક્ષેપોના સમર્થનમાં તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણ અને ઉચ્ચ પ્રમાણની ચોકસાઈ સાથે રજૂ કરવા જોઈએ.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો બળજબરી અથવા છેતરપિંડીનો આરોપ મૂકવામાં આવે છે, તો તે સંપૂર્ણ વિગતો સાથે દર્શાવવો આવશ્યક છે.(શાંતિ બુધિયા વેસ્તા પટેલ વિરુદ્ધ નિર્મલા જયપ્રકાશ તિવારી જુઓ, જેનો અહેવાલ ૨૦૧૦ (૫) એસસીસી ૧૦૪માં આપવામાં આવ્યો હતો.

૭૭. એ. આઈ. આર. ૧૯૫૧ એસ. સી. ૨૮૦ માં નોંધાયેલા બિશુંદેવ નારાયણ વિરુદ્ધ સેઓગેની રાયમાં, તે આ રીતે યોજાયો હતો:

“૨૪. આપણે અનુચિત પ્રભાવ અને બળજબરીના પ્રશ્નો તરફ વળીએ છીએ.હવે, તે અવલોકન કરવા જેવું છે કે આ અલગથી વિનંતી કરવામાં આવી નથી.તે સાચું છે કે તેઓ કેટલાક કિસ્સાઓમાં અંશતઃ ઓવરલેપ થઈ શકે છે પરંતુ તેઓ કાયદામાં અલગ અને અલગ કરી શકાય તેવી શ્રેણીઓ છે અને અલગથી વિનંતી કરવી આવશ્યક છે.

૨૫. એવું પણ જોવા મળે છે કે કોઈ યોગ્ય વિગતો આપવામાં આવી નથી.હવે, જો કોઈ એક નિયમ હોય જે અન્ય કોઈ કરતાં વધુ સારી રીતે સ્થાપિત હોય, તો તે છે કે છેતરપિંડી, અનુચિત પ્રભાવ અને બળજબરીના કિસ્સાઓમાં, પક્ષકારોએ તેની વિનંતી કરીને સંપૂર્ણ વિગતો આપવી જોઈએ અને કેસનો નિર્ણય ફક્ત નિર્ધારિત

વિગતો પર જ થઈ શકે છે.પુરાવાઓમાં તેમની પાસેથી કોઈ પ્રસ્થાન ન હોઈ શકે.સામાન્ય આક્ષેપો છેતરપિંડીના પુરાવા તરીકે પણ અપૂરતા છે, જેની કોઈ પણ અદાલતે નોંધ લેવી જોઈએ, જો કે, તેઓ જે ભાષામાં જોડાયેલા છે તે મજબૂત હોઈ શકે છે, અને તે જ અનુચિત પ્રભાવ અને બળજબરીને લાગુ પડે છે.(સિવિલ પ્રોસિજર કોડનો આદેશ ૬, નિયમ ૪ જુઓ) "

[૬.૮] મોહનભાઈ મગનભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, આ અદાલતની ખંડપીઠે અવલોકન કર્યું છે અને જણાવ્યું છે કે કથિત છેતરપિંડી વિશેની વિગતો દલીલોમાં જણાવવી આવશ્યક છે.વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે દલીલે ભૌતિક હકીકતોના સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં નિવેદનનો દાવો કરવો પડે છે જેના પર પક્ષ તેના દાવા અથવા બચાવ માટે આધાર રાખે છે.

[૬.૯] આ તબક્કે એ. અચ્યાસામી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે કે માત્ર તે જ કેસો જ્યાં છેતરપિંડીના ગંભીર આક્ષેપો છે, તેમને બિન-મધ્યસ્થી તરીકે ગણવામાં આવે છે અને તે માત્ર દીવાની અદાલત છે જેણે આવી બાબતોનો નિર્ણય લેવો જોઈએ.જો કે, જ્યાં છેતરપિંડી સરળ બનાવવાના આક્ષેપો છે અને આવા આક્ષેપો માત્ર આક્ષેપ કરવામાં આવે છે, ત્યાં પક્ષકારો વચ્ચેના આર્બિટ્રેશન કરારની અસરને રદ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે આવા મુદ્દાઓ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ

દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે.પરિચ્છેદ ૧૩,૧૮ અને ૨૦માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૩. જ્યારે આ કેસમાં છેતરપિંડીના ગંભીર આક્ષેપો સામેલ હોય, ત્યારે ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં સમાવિષ્ટ આદેશ સમજી શકાય તેવો હશે.જો કે, તે જ સમયે, એક પક્ષ દ્વારા બીજા વિરુદ્ધ દલીલોમાં છેતરપિંડીનો માત્ર આરોપ એ માનવાનો આધાર ન હોઈ શકે કે આ બાબત મધ્યસ્થી દ્વારા સમાધાન કરવામાં અસમર્થ છે અને તેનો નિર્ણય દીવાની અદાલત દ્વારા થવો જોઈએ.છેતરપિંડીના આક્ષેપો એવા હોવા જોઈએ કે માત્ર આ આક્ષેપો ગંભીર જ ન હોય કે સામાન્ય રીતે આ ફોજદારી ગુના પણ હોઈ શકે, તે પ્રકૃતિમાં જટિલ પણ હોય અને આ મુદ્દાઓ પરના નિર્ણય માટે વ્યાપક પુરાવાઓની જરૂર હોય જેના માટે દીવાની અદાલત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ કરતાં વધુ યોગ્ય મંચ હોવાનું જણાય.નહિંતર, છેતરપિંડીના આક્ષેપો કરવાના સાધનનો ઉપયોગ કરીને અને છેતરપિંડીના મુદ્દાને દીવાની અદાલત દ્વારા નક્કી કરવાની જરૂર છે તેવી દલીલ કરીને મધ્યસ્થતાની પ્રક્રિયાને ટાળવાની તે એક અનુકૂળ રીત બની શકે છે.એન. રાધાકૃષ્ણનના ચુકાદામાં આ પાસાને સ્પર્શ કરવામાં આવ્યો નથી અને કહેવામાં આવ્યું છે કે છેતરપિંડીના આરોપો ગંભીર પ્રકૃતિના હોવાનું જાણવા મળ્યા પછી નિર્ણય લેવામાં આવે છે.

૧૮. ઉપરોક્ત બે ફક્રાના અવલોકનથી એ વાત સામે આવે છે કે કાયદા પંચે માન્યતા આપી છે કે ગંભીર છેતરપિંડીના કેસોમાં અદાલતોએ દીવાની દાવાઓ દાખલ કર્યા છે.બીજું, તેણે એવા કિસ્સાઓમાં તફાવત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે જ્યાં ગંભીર છેતરપિંડી અને છેતરપિંડી સરળતાના આક્ષેપો છે.આમ, તે અનુસરે છે કે જે કેસોમાં છેતરપિંડીના ગંભીર આક્ષેપો

છે, તેમને બિન-મધ્યસ્થી તરીકે ગણવામાં આવે છે અને તે માત્ર દીવાની અદાલત છે જેણે આવી બાબતોનો નિર્ણય લેવો જોઈએ.જો કે, જ્યાં છેતરપિંડી સરળ બનાવવાના આક્ષેપો હોય અને આવા આક્ષેપો માત્ર આક્ષેપ કરવામાં આવે છે, ત્યાં અમારો અભિપ્રાય છે કે પક્ષો વચ્ચેના મધ્યસ્થતા કરારની અસરને નાબૂદ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે આવા મુદ્દાઓ મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે.

૨૦. અમારી ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે છેતરપિંડી સરળીકરણકર્તાનો માત્ર આરોપ પક્ષો વચ્ચેના આર્બિટ્રેશન કરારની અસરને નાબૂદ કરવાનો આધાર ન હોઈ શકે.તે એવા કિસ્સાઓમાં જ છે કે જ્યાં અદાલત, કાયદાની કલમ ૮ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, છેતરપિંડીના ખૂબ જ ગંભીર આક્ષેપો છે જે ફોજદારી ગુનાનો વર્ચ્યુઅલ કેસ બનાવે છે અથવા જ્યાં છેતરપિંડીના આક્ષેપો એટલા જટિલ હોય છે કે તે એકદમ જરૂરી બની જાય છે કે આવા જટિલ મુદ્દાઓ માત્ર વિશાળ પુરાવાઓની પ્રશંસા પર જ દીવાની અદાલત દ્વારા નક્કી કરી શકાય, જે રજૂ કરવાની જરૂર છે, કોર્ટ કલમ ૮ હેઠળ અરજીને બરતરફ કરીને કરારને બાજુએ મૂકી શકે છે અને ગુણદોષ પર દાવો સાથે આગળ વધી શકે છે.તે એવા કિસ્સાઓમાં પણ કરી શકાય છે જ્યાં છેતરપિંડીના સમર્થનમાં દસ્તાવેજોની બનાવટ/બનાવટના ગંભીર આક્ષેપો હોય અથવા જ્યાં લવાદની જોગવાઈ સામે જ છેતરપિંડીનો આરોપ મૂકવામાં આવે અથવા તે એવી પ્રકૃતિનો હોય કે જે લવાદના કરાર સહિત સમગ્ર કરારમાં પ્રવેશ કરે, એટલે કે તે કિસ્સાઓમાં જ્યાં છેતરપિંડી સમગ્ર કરારની માન્યતા સુધી જાય છે જેમાં લવાદની કલમ અથવા લવાદની કલમની માન્યતા હોય છે.તેની વિપરીત સ્થિતિ એ હશે કે જ્યાં પક્ષની આંતરિક બાબતોને સ્પર્શતા છેતરપિંડીના સરળ આક્ષેપો હોય અને તેની જાહેર ક્ષેત્રમાં કોઈ અસર ન હોય, ત્યાં આર્બિટ્રેશન કલમ ટાળવાની જરૂર નથી અને પક્ષોને

આભિટ્રેશનમાં ફેરવી શકાય છે.કાયદાની કલમ ૮ હેઠળની અરજીમાં આવા મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, કોર્ટનું ધ્યાન એ પ્રશ્ન પર હોવું જોઈએ કે કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં તે મુદ્દા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાને બદલે કોર્ટની અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવી છે કે કેમ.તે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે જ્યાં સુધી કાયદાની વૈધાનિક યોજનાની વાત છે, તે કોઈ પણ શ્રેણીના કેસોને બિન-મધ્યસ્થી તરીકે બાકાત રાખતું નથી.બિન-મધ્યસ્થી વિષયોની આવી શ્રેણીઓ અદાલતો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવે છે, જાહેર ક્ષેત્રમાં સૂચિતાર્થને ધ્યાનમાં રાખીને, આભિટ્રેશન કલમ ટાળવાની જરૂર નથી અને પક્ષોને આભિટ્રેશનમાં ફેરવી શકાય છે.કાયદાની કલમ ૮ હેઠળની અરજીમાં આવા મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, કોર્ટનું ધ્યાન એ પ્રશ્ન પર હોવું જોઈએ કે કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે નહીં તે મુદ્દા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાને બદલે કોર્ટની અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવી છે કે કેમ.તે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે જ્યાં સુધી કાયદાની વૈધાનિક યોજનાની વાત છે, તે કોઈ પણ શ્રેણીના કેસોને બિન-મધ્યસ્થી તરીકે બાકાત રાખતું નથી.બિન-મધ્યસ્થી વિષયોની આવી શ્રેણીઓ અદાલતો દ્વારા ઘડવામાં આવે છે, છેતરપિંડીના આરોપોને ધ્યાનમાં રાખીને તે જરૂરી છે અને જ્યારે અદાલતને સંતોષ થાય કે આરોપો ગંભીર અને જટિલ પ્રકૃતિના છે કે પક્ષકારોને મધ્યસ્થીમાં મોકલવાને બદલે અદાલત માટે આ વિષય સાથે વ્યવહાર કરવો વધુ યોગ્ય રહેશે, ત્યારે જ કલમ ૮ હેઠળ આવી અરજીને નકારી કાઢવી જોઈએ.”

માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લેતા, વાદી વતી રજૂઆત કે છેતરપિંડીના આક્ષેપો છે અને તેથી,

બાબત/વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભિત કરી શકાતો નથી, તે નકારી કાઢવાની જરૂર છે.

[૬.૧૦] ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગો અને વધુ ખાસ કરીને દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહત/વિનંતીઓને ધ્યાનમાં લેતા, જે મધ્યસ્થતા કરારના બિન-પક્ષકારોની વિરુદ્ધ પાછા છે, મધ્યસ્થતા કરારના પક્ષો અને બિન-પક્ષો વચ્ચેના વિવાદને વિભાજિત કરવો યોગ્ય રહેશે નહીં, એટલે કે એક બાજુ મૂળ વાદી અને સામાવાળા નંબર ૧ વચ્ચે અને બીજી બાજુ મૂળ વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ વચ્ચે. આ સંજોગોમાં અને સુકન્યા હોર્ડિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને લાગુ કરીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે વ્યાવસાયિક અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કલમ ૮ની અરજીને નકારી કાઢવામાં અને વિવાદ/પક્ષોને મધ્યસ્થતા માટે દાવામાં ન મોકલવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.

[૭.૦] ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, હાલની વિશેષ નાગરિક અરજી નિષ્ફળ જાય છે અને તે બરતરફ થવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે. નોટિસ કાઢી નાખવામાં આવે છે. અગાઉ આપવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત તાત્કાલિક ખાતી કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ એમ. આર. શાહ)

(ન્યાયમૂર્તિ બી. એન. કરિયા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.